

Onderzoek naar de effectiviteit van het EQUIP programma

De effecten van het EQUIP programma onder delinquente adolescenten zijn in meerdere studies onderzocht. De volgende twee studies zijn de belangrijkste op dit gebied (Leeman, Gibbs, & Fuller, 1993 en Nas e.a., 2005).

Onderzoek Leeman, Gibbs en Fuller, 1993

Dit onderzoek werd uitgevoerd in de Verenigde Staten. De 57 deelnemers waren jeugdige mannelijke delinquenten tussen de 15 en 18 jaar oud. De deelnemers werden willekeurig in een experimentele groep of in één van de twee controlegroepen geplaatst. In de experimentele groep kwamen de jongens dagelijks één tot anderhalf uur bij elkaar. Drie van de vijf bijeenkomsten waren wederzijdse hulpbijeenkomsten. De andere twee bijeenkomsten bestonden uit EQUIP lessen waarin de vaardigheden werden aangeleerd. In één controlegroep volgden de jongeren het reguliere dagprogramma en in de tweede controlegroep kregen ze een motiverende boodschap mee. Er is op gelet dat het EQUIP programma in een unit van hetzelfde soort als de units van de controlegroepen is uitgevoerd. De Ausgangssituatie van de betrokken jongeren is nauwkeurig gemeten zowel door dossieronderzoek als via selfreport methoden. In het onderzoek is gekeken naar effecten tijdens het verblijf in de inrichting alsook naar het gedrag tot twaalf maanden na de vrijlating.

Uit het onderzoek bleek dat het EQUIP programma een positieve invloed had op het toepassen van sociale vaardigheden en op het gedrag in en buiten de inrichting. Het gedrag van de EQUIP groep was sterk verbeterd in vergelijking met de controlegroepen volgens zelfrapportages, archiefverslagen en spijbelgegevens. Gedragsverbeteringen zijn geoperationaliseerd in termen van minder misdragingen, minder vechten, schelden, en schoolverzuim zonder reden. Het meest opvallende resultaat werd echter zichtbaar nadat de deelnemers twaalf maanden op vrije voeten waren. De recidivecijfers van de EQUIP groep bleven laag en stabiel terwijl de kans op recidive steeg bij de onbehandelde deelnemers. Het percentage recidivisten van de EQUIP groep was zowel na zes als na twaalf maanden 15%. Hiertegenover stond het percentage recidivisten in de controlegroep: 29,7% na zes maanden en 40,5% na twaalf maanden. Over het geheel genomen toonde het onderzoek van Leeman e.a. (1993) aan dat EQUIP een effectief programma is. Het gedrag van de antisociale jongeren binnen de inrichting verbeterde sterk en het lage recidivecijfer impliceert dat deze verbetering gehandhaafd bleef tijdens het jaar dat volgde op de vrijlating uit de inrichting.

Onderzoek Nas e.a., 2005

Dit onderzoek werd uitgevoerd in Nederland en kende een quasi-experimentele opzet met een voor- en een nameting. De deelnemers werden geworven binnen drie vergelijkbare gesloten justitiële jeugdinrichtingen voor adolescente jongens. De steekproef bestond uit 56 mannelijke delinquenten tussen de 12 en 21 jaar, waarvan er 31 in de experimentele groep en 25 in de controlegroep zaten. De experimentele groep bestond uit jongens van de jeugdinrichting waar EQUIP werd gegeven en de controlegroep uit jongens van de twee andere jeugdinrichtingen waar de gebruikelijke zorg werd gegeven. Met uitzondering van het programma was de dagbesteding van de jongens uit de verschillende jeugdinrichtingen grotendeels gelijk. Het programma werd getoetst op drie doelen: het verminderen van denkfouten, het verbeteren van de sociale vaardigheden, en het bevorderen van de morele ontwikkeling. Het programma werd minder intensief uitgevoerd dan in het onderzoek van Leeman e.a. (1993), namelijk

driemaal per week één à anderhalf uur. Er werden in het onderzoek van Nas e.a. (2005) effecten gevonden, namelijk de afname van de mate van denkfouten (drie van de vier). Ook bleek dat de EQUIP groep een meer negatieve houding had ten opzichte van delinquent gedrag dan de controlegroep. Tenslotte liet het onderzoek in de experimentele groep verbetering zien in de processen van sociale informatie verwerking. Nas (2005) concludeerde dat het EQUIP programma in Nederland in ieder geval gedeeltelijk blijkt te werken waarvoor het is bedoeld. Echter, de verbeteringen bij de EQUIP groep bleken niet van dien aard dat dit resulteerde in een afname van recidive (Brugman e.a., 2007). Op basis van de resultaten van deze studie wordt door de onderzoekers aanbevolen de effecten te versterken door verbetering van de programma-integriteit. Vergelijking met de uitvoering van het EQUIP programma in de Verenigde Staten doet vermoeden dat in Nederland met name de ontwikkeling van de positieve peergroep en de daarbij behorende wederzijdse hulp onvoldoende worden geïmplementeerd (Brugman e.a., 2007). Inmiddels is onderzoek naar de programma-integriteit van EQUIP gaande.

De effecten van **EQUIP voor het onderwijs** zijn onderzocht door Floor van der Velden van Universiteit Utrecht (Floor van der Velden, 2007). Zij heeft onderzoek gedaan bij negen VMBO-scholen in Nederland. Van deze negen scholen is op zeven scholen EQUIP voor het onderwijs geïmplementeerd. Gedurende een periode van 16 weken vonden op deze zeven scholen tijdens schooluren twee EQUIP bijeenkomsten per week plaats, gegeven door de reguliere leerkrachten. Leerlingen, tussen de 12 en de 16 jaar oud, vulden vier keer vragenlijsten in (voor- en nametingen), met telkens een tijdsinterval van vier maanden. Daarnaast vulden leerkrachten twee keer vragenlijsten in over antisociaal gedrag.

Onderzoek naar de directe effecten van EQUIP voor het onderwijs (N=622) wees uit dat leerlingen uit de interventiegroep een negatievere kijk op antisociaal gedrag kregen en significant minder denkfouten vertoonden. Ruim driekwart van de leerkrachten gaf aan het programma effectief te vinden. Er is geen significante afname van antisociaal gedrag en ook geen stijging van het niveau van moreel redeneren gevonden.

Onderzoek naar de langere termijn effecten (N=863) wees uit dat de negatievere kijk op antisociaal gedrag (gevonden korte termijn effect) gedurende de tijd minder werd. De gevonden daling in het maken van denkfouten hield op langere termijn wel stand. Ook op langere termijn werd geen effect gevonden op antisociaal gedrag en niveau van moreel redeneren.

Overige onderzoeken

Er zijn positieve effecten gerapporteerd bij de uitvoering van EQUIP in een 'therapeutic community' in de Verenigde Staten bij delinquente (jong)volwassenen (Liau e.a., 2004). Liau e.a. (2004) rapporteerden minder institutionele overtredingen bij de groep die EQUIP volgde. Ook vonden zij een afname van denkfouten bij de mannen en een verbetering van de sociale vaardigheden bij vrouwen. Effecten op recidive werden alleen bij de vrouwen gerapporteerd.

Knoops e.a. (2008) hebben onderzoek verricht op de Catamaran, een forensische jeugdpsychiatrische (poli)kliniek voor jongeren tussen de 16 en 24 jaar. Door middel van zelfrapportage vragenlijsten is een voor- en nameting verricht. Resultaten laten zien dat er na het volgen van EQUIP een afname is van denkfouten, ervaren spanning in stressvolle situaties, fysieke agressie en vijandigheid. Daarnaast is een toename gevonden in het uiten van positieve emoties. Er was in het onderzoek geen sprake van een controlegroep.

